

Részletek dédnagyapám világháborús naplójából

1944. július 26.

A holnapi napon az első vonalban leszek bevetve. Nem tudom, hogy meddig tudjuk tartani Sztaniszlót, de a készleteink a végét járják. A napokban egyre többet beszélnek egy lehetséges szovjet támadásról. Remélem, ezt nem holnapra tervezik.

1944. július 27.

A kora reggeli órákban a szovjetek nagy erejű támadást intéztek a vonalaink ellen. Nem tudtuk tartani a vonalunkat. Egy golyó eltalálta a jobb karomat, majd egészen a csípőmig hatolt. Egy dorogmai fiú (nem lehetett több húsz évesnél) segített volna rajtam, hogy kikászálódjak a sűrűjéből, de ahogy közelebb ért hozzám, őt is eltalálta a jobb kezén, egy mellettem csak centikre elsüvítő golyó. Ezek után csak annyit tudott mondani:

„Úgy menekül, ahogy tud, mert az én kezemet is ellőtték.”

Nem tudtam mást tenni, az életösztöntől hajtva próbáltam menekülni, és egyúttal elbújni a búzatáblák között. Nagy esély volt rá, hogy felcser híján tetanuszt kapok, mert nyílt sebbel, a nagy porban kúszva próbáltam kilométereket előre haladni, de megfordult a fejemben a szibériai hadifogság gondolata is. Azokban az órákban – amik éveknak tűntek – nem tudtam eldönteni, hogy melyik lenne a jobb választás. Csak annyit tudtam – amit katonaként belénk vertek –, hogy menni bármerre, mert ha megállok, biztos halál vár rám.

Kiérve a búzatáblák közül, megláttam a csapattestemet. Nagyon megörültem. Ettől biztonságban éreztem magam. De ahogy megpillantottam őket, már el is meneteltek mellettem, mintha rideg idegen lennék számukra. Segítségért kiáltok! A parancsnok kurtán közli velem, hogy visszavonulnak. Ők nem sebesültszállítók. Meneküljek, ahogy tudok, de rajtam ők nem tudnak segíteni, csak hátráltatnám őket. A csapattestem visszavonult. Otthagytak. Nehéz volt ezt elfogadnom, de nem hagyhattam el magam.

Fél óra elteltével egy újabb csapat jelent meg a láthatáron. A segítségért való kiabáláson kívül nem tudtam mit mondani. Tudtam, nem várhatok semmit, ha a saját csapattestem otthagyt, akkor egy idegen nem fog segíteni rajtam. És ekkor közbeszólt az isteni gondviselés! A csapatban ott volt a sógorom, Bakondi István, aki megismert engem, és rögtön kiállt a sorból, hogy segítsen rajtam. Ekkor egy pillanatig megkönnyebbültem. De csak egy pillanatig, mert a parancsnoka azonnal rászólt:

– „*Gyerünk vissza sorba! Hova megy?!*”

– *A sógoromat nem hagyom. Ez az én sógorom!*”

Ezzel a rövid szóváltással jelezte felém – és a parancsnok felé is –, hogy kész mindenáron kiállni mellettem, és a parancsot megszegve puskatusra tettek. Elszállítottak egy közeli iskolába, ami hadikórháznak volt berendezve.

1944. július 29.

Miután múlt éjjel ellátták a sebem, a mai nap Pestát már máshova vezényelték, ezért el kellett búcsúznom tőle. Megköszöntem neki, hogy megmentette az életemet, és megígértük egymásnak, hogy legközelebb már nyugodtabb körülmények közt találkozunk. Nagyjából délelőtt 9:30 tájban ment el. Nem tartott sokáig a nyugalmam, mert délre – amikor pont megkaptuk az ebédet – több teherautónyi sebesült német katonát hoztak be, mivel a németek is nagy veszteségeket szenvedtek a szovjet offenzíva miatt. Kellett a hely az ő katonáiknak, minden ágyra szükség volt, így én onnan ki lettem paterolva. Lovaskocsira raktak, és a frontvonal mögé, egy másik ideiglenes kórházba szállítottak el.

1944. augusztus 7.

Végre hazaértem! A győri kórházban írom ezeket a sorokat, a frontvonalaktól több száz kilométerre. Már csak a családomat szeretném látni újra, semmi egyebet nem akarok ettől az élettől.

1944. augusztus 9.

Túl korán örültem! Hiába hagytam ott a háborút, ha az jön utánam. Hallom a fűlsiketítő szirénázást. Bejelentették, hogy:

„Aki tud, meneküljön, mivel bombatámadás fogja érni a kórházat.”

A menekülést már megtanultam, de reméltem, hogy már nem kell alkalmaznom, mivel meg se tudtam mozdulni, így magatehetetlenül, az életemet újra a Fentiekre bíztam, és imádkoztam, miközben a légiriadó hangját egyre közelebb és közelebb éreztem, de nem volt mellettem senki. Tátongó üresség vett körbe.

A Mindenható ismét megkegyelmezett rajtam! Szerencsémre a kórháznak nem azt a részlegét érte a találat, ahol el voltam szállásolva, így ismét megmenekültem a haláltól.

1945 május 2.

Miután elrendeződött minden, és a háború véget ért, vonattal hazaindultam a családomhoz, Mezőcsátra. Minél közelebb kerültünk, annál izgatottabbá váltam. Mintha egy örökkévalóságig tartott volna az út. Mikor végre beértünk az állomásra, ott senki sem várt rám. Miért is vártak volna, hisz nem tudják, hogy jövök. Leszállva a vonatról, olyan ágról szakadt érzés tört rám, mintha egy kivert kutya lennék, akit nem várnak haza.

Amikor az utcába értem a görbe botommal, akkor megismertem Erzsi lányomat, és azonnal integetni kezdtem neki, de ő gyorsan beszaladt a házba. Nem tudtam, hogy ez minek a jele. Talán fél tőlem vagy azt se tudja, ki vagyok? A gyerek azt mondta az anyjának:

„Anyu, tán apu jön, mert egy katona integet!”

Mikor végre hazaértem, egy hajas babát adtam neki, aki ekkor már teljes szívéből tudta, ki vagyok.

1945. szeptember 22.

A hazatért bakák tiszteletére ünnepséget rendeztek, ami nagyon szépre és meghatóra sikerült. Soha nem fogom elfelejteni, hogy az egyik veterán a „*Nem tudok én néked, csak virágot adni*” című nótát kérte a feleségének – mindannyian tudtuk, milyen sérülésére céloz ezzel.

~ ~ ~

2021. január 30.

Kondrák József, a történet főszereplője 1946-tól minimális rokkantsági járadékot kapott a magyar államtól, de ez a családja (felesége és két lánya) eltartására nem volt elegendő, ezért súlyos sérülése ellenére munkába állt. Az '50-es években a kis összegű járadék folyósítása is megszűnt. Majd 2002-ben egyszeri juttatásban részesült a család.

Dédnagyapám a puskagolyót még itthon is magában hordozta egy darabig, amíg a miskolci Erzsébet Kórházban ki nem operálták belőle. A lövedéket egy helyi műgyűjtőnek adományozta a család.

Kondrák József tisztességgel megérve 72 évesen, 1982. június 6-án távozott az élők sorából.